

**NEMIS TILI DARSLARIDA WIKIPEDIA PLATFORMASIDAN
FOYDALANISHNING PEDAGOGIK VA LINGVODIDAKTIK
AHAMIYATI**

Xusinova Laylo Nazarboy qizi.

O'zDJTU nemis tili amaliy fanlar kafedrası o'qituvchisi

Soyipova Nigora

O'zDJTU nemis tili amaliy fanlar kafedrası 1 kurs talabasi

XXI asr ta'lim tizimi raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'liq holda rivojlanmoqda. Bugungi kunda dunyoning deyarli barcha oliy ta'lim muassasalarida elektron ta'lim resurslari, onlayn platformalar hamda ochiq ta'lim manbalaridan keng foydalanilmoqda. Xususan, xorijiy tillarni o'qitishda internet resurslari nafaqat qo'shimcha axborot manbai, balki ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda.

Nemis tilini o'qitishda ham zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. An'anaviy darsliklar va bosma lug'atlar bilan bir qatorda elektron ensiklopediyalar, ilmiy ma'lumotlar bazalari hamda interaktiv platformalar til o'rganuvchilarning bilim doirasini kengaytiradi. Ana shunday resurslardan biri — Wikipedia platformasi hisoblanadi.

Wikipedia dunyodagi eng yirik bepul elektron ensiklopediya bo'lib, unda millionlab maqolalar yuzlab tillarda e'lon qilingan. Nemis tilidagi Wikipedia (Deutschsprachige Wikipedia) mazmunining kengligi, ilmiy uslubdagi matnlari va muntazam yangilanib borishi bilan xorijiy til o'rganuvchilar uchun muhim manba vazifasini bajaradi.

Nemis tili darslarida Wikipedia'dan foydalanish o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish, grammatik bilimlarini mustahkamlash, matn bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish hamda mamlakatshunoslik bo'yicha bilimlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, platforma talabalarda axborotni tanqidiy baholash, manbalarni solishtirish va ilmiy izlanish olib borish

kompetensiyalarini shakllantiradi.

Bugungi globallashuv sharoitida bo'lajak nemis tili o'qituvchilaridan zamonaviy raqamli vositalardan samarali foydalanish ko'nikmasi talab etiladi. Shu sababli Wikipedia imkoniyatlarini o'quv jarayoniga integratsiya qilish metodikasini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

Wikipedia – zamonaviy ta'limning ochiq elektron resursi.

Wikipedia 2001-yilda tashkil etilgan bo'lib, bugungi kunda dunyodagi eng mashhur ochiq elektron ensiklopediya hisoblanadi. Platformaning asosiy afzalligi shundaki, undan istalgan foydalanuvchi bepul foydalanishi mumkin. Nemis tilidagi Wikipedia millionlab maqolalarni o'z ichiga oladi va turli fan sohalari bo'yicha ishonchli ma'lumotlarni taqdim etadi.

Ta'lim nuqtai nazaridan Wikipedia quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

Autentik nemis tilidagi matnlar bilan ishlash;

Ilmiy uslubni o'rganish;

Yangi leksik birliklarni o'zlashtirish;

Grammatik konstruktsiyalarni tabiiy matnlarda kuzatish;

Madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirish;

Mustaqil ta'limni tashkil etish.

Nemis tilini o'rganuvchilar ko'pincha sun'iy tuzilgan dars matnlari bilan ishlaydilar. Wikipedia esa haqiqiy nemis tilida yozilgan maqolalarni taqdim etadi. Bu esa tilning tabiiy qo'llanishini o'rganishga yordam beradi.

Masalan, talabalarga “Berlin”, “Deutsche Sprache”, “Johann Wolfgang von Goethe”, “Umweltschutz”, “Künstliche Intelligenz” kabi mavzulardagi maqolalarni o'qish topshirig'i berilishi mumkin. Bunday topshiriqlar nafaqat til ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki ularning umumiy dunyoqarashini ham kengaytiradi.

Wikipedia matnlari ilmiy uslubda yozilganligi sababli talabalar rasmiy uslubdagi gap tuzilishi, murakkab sintaktik birliklar hamda terminologik lug'at bilan tanishadilar. Bu esa ayniqsa magistratura bosqichida tahsil olayotgan talabalar uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, Wikipedia maqolalari ko'plab havolalar, rasmlar,

diagrammalar va qo'shimcha manbalar bilan boyitilgan. Natijada talaba bir mavzuni o'rganish davomida boshqa mavzular bilan ham tanishib boradi. Bu esa integrativ ta'lim tamoyillariga mos keladi.

Wikipedia'dan foydalanish jarayonida o'qituvchi faqat tayyor bilim beruvchi emas, balki o'quv faoliyatini tashkil etuvchi va yo'naltiruvchi sifatida ishtirok etadi. Talabalar esa bilimni mustaqil izlaydi, tahlil qiladi va umumlashtiradi. Bu konstruktivistik ta'lim yondashuvining muhim tamoyillaridan biridir.

Wikipedia'dan nemis tili darslarida foydalanish metodikasi.

Zamonaviy ta'limda raqamli resurslardan samarali foydalanish ta'lim sifati va o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Xususan, nemis tilini o'qitishda Wikipedia platformasi o'quvchilarning til kompetensiyalarini kompleks rivojlantirish imkonini beradi. O'qituvchi platformadan foydalanishda aniq didaktik maqsadlarni belgilashi va o'quvchilarning til darajasiga mos topshiriqlarni ishlab chiqishi zarur.

Wikipedia bilan ishlash jarayoni odatda uch bosqichda tashkil etiladi:

Darsgacha tayyorgarlik bosqichi

Bu bosqichda o'qituvchi mavzuga mos maqolalarni tanlaydi va o'quvchilarga dastlabki vazifalarni beradi. Masalan, "Berlin", "Deutschland", "Goethe", "Klimawandel", "Bildung in Deutschland" kabi mavzular bo'yicha maqolalarni o'qish tavsiya etiladi.

Tayyorgarlik bosqichida quyidagi topshiriqlar samarali hisoblanadi:

Notanish so'zlarni aniqlash;

Yangi terminlarning ma'nosini lug'at yordamida izohlash;

Maqolaning asosiy g'oyasini belgilash;

Maqola sarlavhasiga mos reja tuzish;

Muhim faktlarni ajratib yozish.

Bu mashqlar o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish bilan birga, o'qib tushunish kompetensiyasini ham rivojlantiradi.

Dars jarayonida Wikipedia bilan ishlash

Dars davomida Wikipedia maqolalari asosida turli interfaol metodlardan foydalanish mumkin.

Masalan:

“Savol-javob” metodi

Talabalar maqola asosida bir-birlariga savollar tuzadilar.

Misollar:

Worum geht es in diesem Artikel?

Welche Informationen sind besonders wichtig?

Welche neuen Wörter hast du gelernt?

Warum ist dieses Thema aktuell?

Bu usul o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Klaster usuli

Talabalar maqola mazmuni asosida asosiy tushunchalarni sxema shaklida tasvirlaydilar.

Wikipedia materiallarini an'anaviy darsliklar bilan uyg'unlashtirish ta'lim mazmunini boyitadi hamda darslarning interaktivligini oshiradi. Ayniqsa, loyiha ishlari, taqdimotlar, esse yozish, maqolalarni tahlil qilish va taqqoslash kabi metodlar talabalarning faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, Wikipedia ochiq platforma bo'lganligi sababli undagi ma'lumotlarning ishonchliligini tekshirish zarur. O'qituvchi talabalarga axborotni tanqidiy baholash, ilmiy manbalarni solishtirish va ishonchli adabiyotlardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishi lozim. Bunday yondashuv raqamli savodxonlikni rivojlantirish bilan birga ilmiy halollik tamoyillariga ham xizmat qiladi.

Kelgusida nemis tili darslarida Wikipedia bilan bir qatorda boshqa ochiq ta'lim platformalari va sun'iy intellekt texnologiyalarini integratsiyalash bo'yicha ilmiy-metodik tadqiqotlarni kengaytirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Amonashvili Sh.A. Pedagogik mahorat asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
2. Bim I.L. Teoriya i praktika obucheniya nemetskomu yazyku. – Moskva: Prosveshcheniye, 2003.
3. Passov E.I. Kommunikativniy metod obucheniya inostrannomu yazyku. – Moskva: Prosveshcheniye, 1991.
4. Zimnyaya I.A. Pedagogicheskaya psixologiya. – Moskva: Logos, 2004.
5. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. 5th Edition. – Pearson Education, 2015.
6. Richards J.C., Rodgers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2014.
7. Krashen S.D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. – Oxford: Pergamon Press, 1982.
8. Nation I.S.P. Learning Vocabulary in Another Language. – Cambridge University Press, 2001.
9. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). – Strasbourg, 2020.
10. Wikipedia – Erkin ensiklopediya materiallari.
11. Nemis tilini o'qitish metodikasi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari uchun o'quv-uslubiy qo'llanmalar.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'limni raqamlashtirish va oliy ta'limni rivojlantirishga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlari.